

Το Συνεταιριστικό Μοντέλο Παραγωγής Pellets από
την Ενεργειακή Συνεταιριστική Εταιρία Καρδίτσας
(ΕΣΕΚ) και ο Υποστηρικτικός Ρόλος της
Αναπτυξιακής Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ. ΑΕ) ως
«Θερμοκοιτίδα Συνεργατισμού»

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Ελληνική Ημέρα Βιοενέργειας
4 Δεκεμβρίου 2017

Μπέλλης Βασίλειος
Γενικός Διευθυντής Αναπτυξιακής Καρδίτσας
μέλος ΔΣ ΕΣΕΚ

Η ιδέα και οι πρώτες ερωτήσεις

- Ο ήλιος κι ο άνεμος μπορούν να δώσουν ενέργεια (άρα και πλούτο) σε κάθε γωνιά του πλανήτη
- Άλλες μορφές ΑΠΕ (γεωθερμία, βιομάζα, υδραυλική ενέργεια) βρίσκονται σε αφθονία σε κάποιες περιοχές.
- Παράδειγμα: Κάθε χρόνο παράγονται στο Νομό Καρδίτσας περίπου 200.000 τόνοι βιομάζας (αγροτικής και δασικής)
- Το 1^ο ερώτημα: Πως μπορεί να οργανωθεί σε τοπικό επίπεδο η αξιοποίηση ενός τόσο σημαντικού τοπικού πόρου: των ΑΠΕ ξεκινώντας από τη βιομάζα;
- Το 2^ο ερώτημα: Πως μπορεί να επαναληφθεί το επιτυχημένο πρότυπο της Συνεταιριστικής Τράπεζας Καρδίτσας η οποία ιδρύθηκε για να αξιοποιήσει έναν άλλο πόρο: της τοπικής αποταμίευσης;

Η ίδρυση της ΕΣΕΚ

- Ξεκίνησε με τη σύσκεψη όλων των φορέων για διαβούλευση με θέμα την αξιοποίηση των ΑΠΕ και ειδικά της βιομάζας
- Την πολιτική πρωτοβουλία ανέλαβε το Επιμελητήριο και την τεχνική υποστήριξη η Αναπτυξιακή Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ ΑΕ)
- Καμπάνια ενημέρωσης με εκδηλώσεις στην πόλη και στα χωριά για την ιδέα από τις αρχές του 2010
- Ιδρυτική Συνέλευση στις 15 Ιουλίου 2010
- Εγγράφηκαν 476 Ιδρυτικά μέλη.
- Ορίστηκε προσωρινό ΔΣ που ανέλαβε τις διαδικασίες νομιμοποίησης του Συνεταιρισμού
- Συγκεντρώθηκε κεφάλαιο 400.000 €

Τι είναι η ΕΣΕΚ

- Η Ενεργειακή Συνεταιριστική Εταιρία Καρδίτσας είναι αστικός συνεταιρισμός που η σύσταση και λειτουργία του διέπεται από το Ν.1667/86
- Είναι συνεταιρισμός ανοιχτού κεφαλαίου
- Για να γίνει κάποιος συνεταίρος θα πρέπει:
 - Να αγοράσει 1 υποχρεωτική μερίδα ύψους 1.000€
 - Να καταβάλει την εισφορά εγγραφής ύψους 60€.
 - Τα ποσά καταβάλλονται σε ειδικό λογαριασμό στη Συνεταιριστική Τράπεζα και στη συνέχεια γίνεται η εγγραφή στην Αναπτυξιακή Καρδίτσας (ΑΝ.ΚΑ. ΑΕ), όπου τηρείται το μητρώο μελών και όλα τα βιβλία του συνεταιρισμού
- Επίσης θα πρέπει:
 - να είναι κάτοικος Νομού Καρδίτσας ή
 - καταγόμενος από το Νομό ή
 - Να έχει συγγένεια «εξ αγχιστείας» με τους παραπάνω ή
 - να έχει οικονομική δραστηριότητα στο Νομό

Σκοπός της ΕΣΕΚ

- Να οργανώσει την παραγωγή, τη διαχείριση, την επεξεργασία βιομάζας με σκοπό την παραγωγή και διάθεση ενέργειας ή βιοκαυσίμων.
- Να αξιοποιήσει Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) και να παράγει πλούτο που θα κατανεμηθεί τοπικά (μέλη, αγρότες, εργαζόμενοι, συνεργάτες)
- Να παρέμβει στον πρωτογενή τομέα παραγωγής υποστηρίζοντας την καινοτόμα αναδιάρθρωσή του, μέσω:
 - Της απορρόφησης δασικής ή αγροτικής βιομάζας που απομένει ως υπόλειμμα δασικών δραστηριοτήτων ή καλλιεργειών
 - της παροχής φτηνής θερμικής ενέργειας όπου αυτή χρειάζεται (ξήρανση, θέρμανση θερμοκηπίων, κατοικιών ή άλλων εγκαταστάσεων)
- Να δημιουργήσει θέσεις εργασίας στα ορεινά χωριά που οδηγήθηκαν στην παρακμή και την πληθυσμιακή αποψίλωση
- Να συμβάλλει στο μέτρο των δυνατοτήτων της στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και στην προστασία του περιβάλλοντος

Σχεδιασμός της ΕΣΕΚ

- Πρώτη φάση: Δημιουργία εφοδιαστικής αλυσίδας με δύο «ροές πρώτων υλών»:
 - Αγροβιομάζα για καύση και παραγωγή θερμότητας προς ζήρανση
 - Δασική βιομάζα (και ειδικότερα υπολείμματα πριστηρίων) για την παραγωγή τυποποιημένων στερεών καυσίμων (πελέτες βιομάζας) υψηλής ποιότητας
- Δεύτερη φάση: Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Θα προέρχεται από την καύση ή την αεριοποίηση βιομάζας.
- Εντάχθηκε στο LEADER επένδυση ύψους 500.000€
- Οι κατασκευαστικές εργασίες της πρώτης παραγωγικής μονάδας (παραγωγή pellets) ολοκληρώθηκαν.
- Άρχισε η παραγωγή pellets

Η στρατηγική αξιοποίησης των τοπικών πόρων. Υπάρχει εύκολος δρόμος;

- Υπάρχει επενδυτική ατολμία, λόγω του ρευστού οικονομικού περιβάλλοντος και της κρίσης.
- Η αξιοποίηση τοπικών πόρων απαιτεί επενδύσεις.
- Που θα βρεθούν τα απαραίτητα κεφάλαια;
 - Δανεισμός (! ;)
 - Επενδύσεις από τοπικούς επιχειρηματίες ή εν γένει ελληνικές επιχειρήσεις με χρήση ιδίων κεφαλαίων;
 - Εισροή ξένων κεφαλαίων στην περιφέρεια;
 - Επενδύσεις Συλλογικών Σχημάτων: Μια ρεαλιστική προοπτική (ίσως η μόνη)

Πλεονεκτήματα των «Επενδύσεων μέσω Συλλογικών Δομών» (Συνεταιρισμών)

- Κατανέμουν το ρίσκο σε μεγάλο πληθυσμό
- Εκδημοκρατίζουν το εγχείρημα εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων
- Επιτυγχάνεται η συλλογική «ιδιοκτησία» του έργου και η έγνοια της τοπικής κοινωνίας γι' αυτό
- Αυξάνουν την κοινωνική συνοχή δημιουργώντας από τους πολίτες και για τους πολίτες ένα πεδίο κοινής δράσης και συναντίληψης
- Δημιουργούν τις προϋποθέσεις εξωστρέφειας επανασυνδέοντας τις τοπικές κοινωνίες με τη «διασπορά» και τους καταγόμενους από αυτές

Η άρση των εμποδίων ανάπτυξης του Συνεργατισμού

- Πως κινητοποιούνται οι πολίτες στην επίτευξη ενός οράματος;
- Μήπως προσπαθούμε να λύσουμε ένα δύσκολο πρόβλημα αυξάνοντας τη δυσκολία;
- Η έλλειψη κουλτούρας συνεργασίας
 - Ο μύθος ότι η συνεργασία αρμόζει σε «υπανάπτυκτες κοινωνίες»
 - Η κακή φήμη συλλογικών εγχειρημάτων

Άλλα εμπόδια στην ανάπτυξη του Συνεργατισμού

- Πολύπλοκο νομοθετικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς. Υπάρχουν πολλές μορφές συνεταιρισμών με ειδικά νομοθετικά πλαίσια που δημιουργούν σύγχυση και πολυδιάσπαση
- Συχνή αλλαγή νόμων
- Έλλειψη οργάνωσης και συνεργασίας των συνεταιρισμών που δημιουργεί τεράστια κενά (κυρίως):
 - στην παροχή τεχνικής στήριξης και εκπαίδευσης στα μέλη και στους συνεταίρους
 - στον έλεγχο (που δημιουργεί έδαφος για τη διαφθορά)
 - Στην τήρηση των παγκόσμιων αρχών του συνεργατισμού

Τα εμπόδια στην ανάπτυξη των Ενεργειακών Συνεταιρισμών στην Ελλάδα

- Συγκεχυμένη πολιτική για την αξιοποίηση των ΑΠΕ και τις επενδύσεις σε Κεντρικό Επίπεδο. Επηρεάζει ιδιωτικές και συλλογικές πρωτοβουλίες.
- Τα κενά του «οικοσυστήματος» υποστήριξης και ανάπτυξης κάθε είδους Κοινωνικής Επιχείρησης
- Η γραφειοκρατία και η έλλειψη αποκέντρωσης
- Η Οικονομική Κρίση και η δυσκολία συγκέντρωσης κεφαλαίου
- Απουσία σύνδεσης έρευνας - παραγωγής
- Ο «τεχνολογικός φόβος» από τους απλούς ανθρώπους

Οι επιπτώσεις. Μία σύγκριση

- Χώρα: Ελλάδα
 - Συνεταιρισμός: Ενεργειακή Συνεταιριστική Επιχείρηση Καρδίτσας
 - Έτος Ίδρυσης 2010
 - Πραγματοποιημένες επενδύσεις μέχρι σήμερα: 650.000€
- Χώρα: Γερμανία
 - Συνεταιρισμός: Starkenburg
 - Έτος Ίδρυσης 2010
 - Πραγματοποιημένες επενδύσεις μέχρι σήμερα: 11 εκ. €

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις επιτυχίας;

- Ύπαρξη ηγετικής ομάδας
- Συνεκτικό σχέδιο και δυνατό όραμα
- Εξασφάλιση τεχνικής υποστήριξης
- Συνεργασία συλλογικοτήτων σε τοπικό επίπεδο. Ο ρόλος του «Οικοσυστήματος Συνεργατισμού» και η δημιουργία συνεργειών και οικονομίας κλίμακας

Χαρακτηριστικά ηγετικής ομάδας

- Αποτελείται από πρόσωπα με κύρος, αποδεκτά ευρέως από την τοπική κοινωνία
- Διαθέτουν τα κύρια χαρακτηριστικά που ο Αριστοτέλης ανέφερε για τους ηγέτες:
 - Λόγος,
 - Ήθος,
 - Πάθος

Χαρακτηριστικά σχεδίου - οράματος

- Καλύπτει υφιστάμενες ανάγκες
- Δημιουργεί αξία και την αποδίδει στους εν δυνάμει συμμετέχοντες, ώστε να έχουν κίνητρο να συμμετέχουν
- Δημιουργεί πολλαπλασιαστικές θετικές επιπτώσεις στην κοινωνία οι οποίες είναι:
 - αποδεκτές (συναίνεση),
 - ορατές, απτές (διαφάνεια)
 - απλές και κατανοητές από τους πολίτες
- Δημιουργεί όρους υποστήριξης και μαζικής συμμετοχής

Χαρακτηριστικά υποστηρικτικού μηχανισμού

- Το παράδειγμα της Ομοσπονδίας των Γερμανικών Συνεταιρισμών
 - Αποφάσισαν να ιδρύουν 3 ενεργειακούς συνεταιρισμούς την εβδομάδα!
 - Εκπαίδευσαν στελέχη υποστήριξης
 - Οργάνωσαν τη συνεργασία με συνεταιριστικές τράπεζες
 - Δημιούργησαν μέχρι σήμερα πάνω από 900 ενεργειακούς συνεταιρισμούς
- Το παράδειγμα του Intensss-PA (έργο στο πλαίσιο του H2020)
 - Οργανώνει τον ενεργειακό και χωροταξικό σχεδιασμό «από τα κάτω»
 - Υποστηρίζει τη συμμετοχή των τοπικών φορέων μέσω των Regional Living Labs
- Μήπως είναι η ώρα να σχεδιάσουμε ένα help desk που να λειτουργεί σε εθνικό επίπεδο;

Σας ευχαριστώ!